

UCHWAŁA NR III/14/2024
RADY GMINY NIWISKA

z dnia 24 czerwca 2024 r.

w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej wprowadzenia zmian w statutach sołectw gminy Niwiska.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 18b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.) oraz art. 9 ust. 2 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 870 z późn. zm.)

Rada Gminy Niwiska uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Po rozpatrzeniu petycji z dnia 17 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia zmian w statutach sołectw gminy Niwiska, uznaje się, że przedmiotowa petycja nie zasługuje na uwzględnienie.

2. Uzasadnienie sposobu rozpatrzenia petycji zawarte zostało w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Niwiska, zobowiązując go do poinformowania wnoszącego petycję o sposobie jej rozpatrzenia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Leszek Micek

Uzasadnienie

W dniu 17 maja 2024 r. wpłynęła do Urzędu Gminy Niwiska petycja w sprawie wprowadzenia zmian w statutach sołectw gminy Niwiska, w związku z wyborami sołtysów. Autor petycji zwrócił uwagę na to, że w statutach sołectw brak jest zapisu regulującego okres przejściowy, jaki w ostatnim czasie wystąpił, w związku z ustawowym wydłużeniem kadencji organów samorządowych. Drugim postulatem zawartym w petycji jest nie przeprowadzanie głosowania w wyborach sołtysów w sytuacji zgłoszenia jednego kandydata – jak w przypadku wyborów radnych w wyborach samorządowych.

Posiedzenie Komisji Skarg, Wniosków i Petycji, która rozpatrywała ww. petycję odbyło się w dniu 17 czerwca 2024 r. Komisja ustaliła następujący stan faktyczny. Obecnie obowiązujące statuty sołectw stanowią, że kadencja sołtysa trwa 5 lat licząc od dnia wyborów. Ostatnie wybory sołtysów w gminie Niwiska odbyły się w dniu 9 czerwca 2024 r. a poprzednie w dniu 24 marca 2019 r. W związku z powyższym poprzednia kadencja sołtysów zakończyła się z dniem 23 marca 2024 r. Natomiast nowa kadencja sołtysów już trwa i rozpoczęła się zaczęła się z dniem wyboru.

W kwestii drugiego postulatu zawartego w petycji, zgodnie ze statutami sołectw gminy Niwiska, w przypadku, gdy głosowanie odbywało się tylko na jednego kandydata, sołtysem zostaje osoba, która uzyskała więcej głosów za niż przeciw.

Po przeprowadzeniu analizy przedstawionych dokumentów i wysłuchaniu wyjaśnień wójta i z-cy wójta gminy Niwiska, Komisja Skarg, Wniosków i Petycji dokonała oceny zasadności przedmiotowej petycji, uznając jednogłośnie petycję za niezasadną.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 2 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, zgodnie zaś z art. 7 Konstytucji RP, organy władzy publicznej działają w granicach i na podstawie prawa. Z tego powodu, każde działanie organu władzy, w tym także rady gminy, musi mieć oparcie w obowiązującym prawie. Podkreślenia wymaga, że w odniesieniu do aktów prawa miejscowego art. 94 Konstytucji RP, przewiduje ich wydawanie „na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie”. Przepis ten oznacza, że podstawą aktu normatywnego o zewnętrznym oddziaływaniu jest wyraźne upoważnienie ustawowe zawarte w normie co najmniej rangi ustawowej. Rada gminy nie ma podstaw prawnych do wydłużenia trwającej kadencji sołtysa, z czym de facto wiązało się uwzględnienie przedmiotowej uchwały. Żaden z obowiązujących przepisów prawa nie daje jej tego rodzaju uprawnień. Jak wskazuje Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi w uzasadnieniu do wyroku z dnia 29 października 2009 r., sygn. akt III SA/Łd 404/09, „żaden przepis prawa nie upoważnia rady gminy do przedłużania kadencji funkcjonujących organów jednostki pomocniczej - osiedla. Przepis art. 35 ust. 3 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym uprawnia radę gminy do określenia w statucie jednostki pomocniczej zasad i trybu wyborów organów jednostki pomocniczej, jednak w ramach tego uprawnienia rada gminy może ustalić jedynie zasady kadencyjności organów jednostki pomocniczej, które będą dotyczyć organów wybranych po ustaleniu tych zasad. Regulacja przedłużająca kadencję działających organów jednostki pomocniczej, prowadzi do lekceważenia woli wyborców, którzy wybrali organy osiedla na ściśle określony czas oraz do obejścia zapisów statutów osiedli odnoszących się do długości kadencji organów”. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wyroku z dnia 26 maja 1999 r. sygn. akt 17/88 odniósł się do zasady kadencyjności organów. Wskazał na konieczność ścisłego przestrzegania czasu trwania kadencji, na jaki dany organ został wybrany. Niedopuszczalne jest, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, wydłużanie trwającej kadencji organu urzędującego, w tym przypadku. Trybunał wskazał, iż obywatele, wybierając określony organ władzy publicznej, udzielają mu jednocześnie pełnomocnictw o określonej przez prawo treści i określonym czasie „ważności”. Upływ tego czasu oznacza wygaśnięcie pełnomocnictwa i utratę legitymacji do sprawowania władzy. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego w przypadku organów samorządu terytorialnego nie można wykluczyć możliwości przedłużenia ich kadencji w trakcie jej trwania. Ingerencja taka jest dopuszczalna wyłącznie, gdy przemawia za tym konieczność urzeczywistnienia w określonych okolicznościach wartości chronionej przez konstytucję i pod warunkiem, że nie jest zakazana przez szczegółowy przepis konstytucyjny. Zarówno skrócenie jak i przedłużenie kadencji organów samorządu terytorialnego w trakcie jej trwania podlega ocenie z punktu widzenia zasady proporcjonalności. Działanie takie jest dopuszczalne jeżeli: 1) pozwala osiągnąć zamierzone skutki; 2) jest niezbędne dla realizacji wartości konstytucyjnej - uznanej za wyższą wobec zasady kadencyjności - zaś danego skutku nie można osiągnąć przy pomocy innych środków, uwzględniających w większym stopniu poszczególne wartości konstytucyjne; 3) efekty regulacji pozostają w odpowiedniej proporcji do stopnia naruszenia wartości konstytucyjnych znajdujących się u podstaw zasady kadencyjności. Przedstawione wyżej okoliczności uzasadniające wydłużenia trwającej kadencji organu gminy skierowane są do

ustawodawcy. W oparciu o te kryteria może on wydać ustawę, na podstawie której wydłużona zostanie trwająca kadencja organów gminy, jak również upoważnić organy gminy do wydłużenia trwających kadencji organów jednostek pomocniczych. Obecnie żadne z obowiązujących przepisów prawa nie upoważniają organów uchwałodawczych gminy do wydłużania trwających kadencji sołtysów. Tym samym organy jednostek samorządu terytorialnego nie mają kompetencji do samodzielnego decydowania o wydłużeniu trwającej kadencji sołtysa, a ewentualna zmiana w statutach sołectw, w tym zakresie mogłyby wejść w życie dopiero po upływie bieżącej kadencji sołtysów.

Z kolei zmiana w statutach sołectw w kwestii nie przeprowadzania głosowania na sołtysa w przypadku zgłoszenia tylko jednego kandydata naruszałoby przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 36 ust. 2 ww. ustawy sołtys oraz członkowie rady sołectkiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. Przepis ten reguluje zatem podstawowe zasady prawa wyborczego organów sołectwa. Co oczywiste, statuty jednostek samorządu terytorialnego nie mogą naruszać przepisów ustawy, a jedynie w ich granicach określać szczegółowo organizację i tryb pracy organów. Wyłączenie trybu wyborczego (głosowania) dopuszczalne jest wyłącznie wtedy, gdy wynika to wprost z przepisów ustawy (Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 22 marca 2018 r., sygn. akt III SA/Gd 97/18). Odstąpienie od głosowania ma miejsce w odniesieniu do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rad gmin, rad powiatów i sejmików województw w art. 380 ustawy – Kodeks wyborczy, który stanowi, że jeżeli w okręgu wyborczym w wyborach do rady zarejestrowana liczba kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym lub od niej mniejsza, głosowania nie przeprowadza się, a za wybranych na radnych terytorialna komisja wyborcza uznaje zarejestrowanych kandydatów, natomiast pozostałe mandaty pozostają nieobsadzone. Analogicznego wyłączenia głosowania ustawa o samorządzie gminnym nie przewiduje natomiast w stosunku do wyborów organu wykonawczego, jakim w sołectwie jest sołtys.

Komisja uznała, że postulaty zawarte w treści petycji nie zasługują na uwzględnienie z przyczyn wskazanych powyżej.

Rada Gminy Niwiska przyjmuje za własne stanowisko Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. W związku z powyższym uzasadnione jest podjęcie przez Radę zaproponowanej przez Komisję uchwały.

Niniejsza uchwała wraz z jej uzasadnieniem stanowi zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji w rozumieniu art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 870 z późn. zm.) i zostanie doręczona podmiotowi wnoszącemu petycję.

Sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.